

Kacziány Géza. *A magyar memoire-irodalom 1848-tól 1914-ig.* Ballagi Aladár előszavával. (Könyvtári Füzetek 3. sz.) Budapest, 1917. Lantos A. (Uránia kny.) 8-r. 96 l. Ára 6 K.

Az élénk tollú publicista e műve bővített különnyomat a *Könyvtári Szemlé*-ből. Kissé önkényes csoportosításban 246 memoire-íróról számol be, köztük nem egy olyanról is, akinek műve mindeztideig nem látott nyomdafestéket. A memoire fogalmát a rendesnél tágabb értelmezésben veszi s oly történeti műveket is besoroz jegyzékébe, melyek szerzői maguk, vagy mások személyes tapasztalatait is felhasználták munkájuk megírásánál. A dolgozat nem pusztá címfelsorolás, hanem majd minden mű néhány sorba tömörített jellemzését is kapjuk, persze az író markáns egyéniségét visszatükröző, nem mindig pártatlan fel fogásban.

Ennél nagyobb baj, hogy a szerző bibliográfiai pontosságra nem törekszik és utalásaival sokszor cserben hagyja azokat, akik dolgozata alapján szeretnének a már kiadott iratokhoz férni. Így pl. BOHUSNÉ SZÖGYÉNY Antónia naplójáról azt írja, hogy egészében kiadatlan, de egyes részei közöltettek s nem mondja meg, hogy hol olvashatók ezek a részletek (13. l.); RÓZSAFFY Mátvás több érdekes visszaemlékezéseket irt az AIGNER kiadásában megjelent *Hazánk*-ban (20. l.), de hogy melyik évfolyamban, arról nem szól; ROXER Vilmos... a *Zipser Bote*, *Debreczeni Lapok* és *Felvidéki Közlöny* c. lapokban írta meg élményeit (28 l.); gr. SZÉCHEN Antal az 1839/40-iki országgyűlésről irt monografiát (41 l.), de hogy hol, mikor és mily címen jelent az meg, arról nem nyújt tájékoztatást; HRUSECZKY Pál táborigaplán naplója «egészben megjelent egy vidéki lapban folytatásokban, pongyolán, felvilágosító jegyzetek nélkül» (75 l.) és így tovább. Még szerencse, ha a hírlapok mellett az évszámot is kiteszi, de a lapszámmal rendszerint ilyenkor is adósunk marad, ami nem kis mértékben megnehezíti az idézett kiadványok megtalálását. Önálló köteteknél többnyire idézi a mű címét, megjelenési helyét, évét és kiadóját, de nem egyszer ez adatok egyikével vagy másikkal — néha magának a műnek a címével is — adósunk marad. Értjük, hogy szerző a bibliográfiai aprólékossággal nem akarta megterhelni könnyedén folyó elbeszélő hangjának menetét, de azt hisszük, hogy akár a lapok aljára helyezett jegyzetek, akár könyvének függeléke gyanánt az olvashatóság csökkentése nélkül közölhette volna azokat az útbaigazító adatokat.

Az idézett művek sorában több olyan névtelen, vagy álneves kiadvány is szerepel, melyek szerzőjét KACZIÁNY sem tudta kideríteni. Az —r jegy alatt kiadott *Menekvés Debrecenbe*, Pest, 1850 c. mű szerzője tudtunkkal GYURITS Antal. — KERTBENY kéziratot hagyatékának egy része tudtunkkal a M. N. Múzeumba került.

Az összeállítás, a felölelt anyag gazdagsága dacára, koránt sem teljes. Kimaradt például MUNKÁCSY Mihály *Souvenirs* c. kötete és VÁMBÉRY Ármin *Küzdélméim* c. angolul és magyarul is megjelent önéletrésze. Ezenkívül hiányzanak belőle a következő mémoires-jellegű közlemények: br. AMBRÓZY Lajos emlékirataiból (Vasárnapi Ujság 1898: 31. sz.); BARÓTI Lajos: Ifjúkori emlékezés Csiky Gergelyre (u. o. 1891: 48. sz.); BENICZKY Alajos 1848/49-iki honvédszázados 1889-ben papírra vetett visszaemlékezései (u. o. 1899: 34—39. sz.); BERTHA Sándor személyes visszaemlékezései LISZT Ferencre (u. o. 1907: 48—52. sz.); FANGHNÉ GYUJTÓ Izabella: Emlékeim a szabadságharc idejéből (u. o. 1905: 14—26. sz.); GAAL Miklós 1848/49-iki honvédtábornok naplója (részletek belőle u. o. 1894: 11. sz.); HORVÁT Boldizsár naplója (u. o. 1900: 5—7. sz.); ODRY Lehel személyes visszaemlékezései MUNKÁCSY Mihályra (u. o. 1908: 16., 17., 38. sz.); iglói SZONTAGH Boldizsár 1848/49-iki honvédfőhadnagy kéziratot naplója (ebből egy részlet közölt Csoór Gáspár u. o. 1911: 25. sz.). Mindez csupán egy folyóirat újabb évfolyamaiból került ki s azt hisszük, hogy e szám könnyen volna megszerezhető egyes lapok anyagából.

A munkát gondos névmutató rekeszti be, melyben a betűtípusok különfélesége már előre jelzi, hogy melyek vonatkoznak a tárgyalat mémoires-írókra.

GULYÁS PÁL.

Könyvjegyzéke, *A Fővárosi Paedagogiai Könyvtár — I. Rész. Neveléstudomány.* Budapest, 1916. Székesfővárosi Házinyomda. 4-r. XII, 208 l.

Ez a tetszetősen kiállított kötet, mely túlnyomórészt STAINDL Mátyás könyvtári főtiszt gondos munkája, a Székesfőváros egy újabb intézményének, a tanszemélyzet önművelését célzó Paedagogiai Könyvtárnak a könyvkészletéről nyújt minden tekintetben alapos tájékoztatást. Az előttünk fekvő első kötet a 15.000 kötetet számláló állományonak több mint feléről, a pedagógiai irodalmat képviselő 8000 kötettről számol be, meglehetősen aprólékos, de azért jól áttekinthető szakbeosztásban.